Калимуллин Мифтахетдин- младший командир артиллерийской бригады

Кәлимуллин Мифтахетдин Кәлимулла улы 1882 елда Бәзәкә авылында Нигматуллин Кәлимулла һәм Гайнулла кызы Шәмсениса гаиләсендә туа. Ул авылдагы бертуган Кәлимуллиннарның (“Талтиннар”) иң өлкәне: (Мифтахетдин-1883-1945, Илалетдин-1884-1945, Кираметдин-1893-1965, Гиләҗетдин- 1896-1970). Армиягә киткәндә инде ул **Фахреҗиһанга** өйләнеп, аларның 3 баласы туган була: **Сәләхетдин** (Мифтахов Шарифҗан абыйның әтисе, Мифтахов Рәшитнең бабасы), **Зайнагетдин** (Калимуллин Рәвил абыйның һәм Зөлхәбирә (Актаныштa тора) апаның әтисе), **Фахресрур** (Чиләбедә тора). Ул 20 гасыр башында Мифтахетдин абзый инде патша армиясендә хәрби хезмәттә булып кайткандыр, ахрысы. Чөнки беренче бөтендөнья сугышы башлангач, Мифтахетдин абзыйны инде ефрейтор итеп 3-нче артиллерия бригадасына җибәрәләр. Шуны да искәртеп үтәсе килә: бәзәкәлеләрдән беренче бөтендөнья сугышында катнашкан бүгенгә билгеле булган 123 кешенең бары тик өчесе генә ефрейтор званиесендә була (һәм тагын бер кече унтер-офицер).

А.Х.Мәхмүтованың “Колыбель моя, Бизяки” китабында 1897 елгы перепись документларында (стр.475, п.361) Мифтахетдин абзый туган гаилә турында мәгълүмәтләр бар: алар гаиләсендә 4 агай-эне һәм 3 кыз булган.

	Фарихидия	8					
360	Гайнулла Хисматуллин	43	башк				
	Шамсинагар Низамут	25				У муллы	5 2
	Хисматулла Ибатул-отец	90					
	Миникамал	12					
	Габдрахман ✓	10				У муллы	
	Афзалетдин ✓	5				У муллы	
	Камалетдин ✓	2,5					
361	Калимулла Нигматуллин	40	башк				
	Шамсуниса Гайнуллина	37				У муллы	5 4
	Муфтахутдин	15					
	Гилалитдин *Шаялетдин*	14				У муллы	
	Кирамутдин	4				У муллы	
	Гимазитдин *Гилязетдин*	2м-ц					
	Ситдыка	11					
	Гилмиямал	7					
	Фатыха	2					
362	Салимулла Нигматуллин	35	башк			У муллы	3 2
	Хамдуниса Гайнуллина	33				У муллы	
	Гульзиган Ниг	21				У муллы	
	Ахметситдык Салим	4					
	Ахметгарей	1					
363	Муллаахмет Г-халиков	29	башк				1 2
	Минихаят Ибрагимова	25					
	Гилминиса Рахмат-мать	60					
364	Сайфутдин Абулхаиров	80	башк				глух с 76 л 2 3
	Фархизямал Альмух	52					
	Мингазутдин Сайф	15					
	Минизямал	19					
	Mининиса	17					
365	Шагимардан Г-маняпов	50	башк			У муллы	6 3
	Шамшинагар Назмутд	30					
	Хузяахмет	27					
	Зарифа Низамутд	18					
	Минигул	24					
	Зайнитдин	18					
	Деньмухамет	9					
	Минибадар-глухонемая	5					
	Нуримухамед	1					
366	Хабибулла Хаббасов	38	башк				2 2
	Миниямал Назмутдинова	44					
	Нигматулла	17					
	Хабибулла	12					
367	Шарафутдин Ильясов	76	башк			У муллы	2 дома 5 3
	Хайриниса Худойдатова	50					

Калимуллин Мифтахетдин

Калимулин Муфтохатни *(Мифтахетдин)*- *отец Калимуллина Нуриахмата*

Картотека военнопленных

Дата рождения: 1885 (правильно: 1883)

Должность/Звание: **ефрейтор**

Воинская часть: 3-я артиллерийская бригада

Тип документа: Карточки военнопленных. *В этой карточке военнопленного написано, что ефрейтор 1 батареи 3-й артиллерийской бригады Калимуллин Муфтохатни (Мифтахетдин) из д.Бизигни (Бизяки) Вятской губернии 20 июля 1915 года поступил в лазарет в Клостербруке (Австрия).*

Архив: Российский Государственный Военно-исторический архив

Фонд: Картотека бюро учета потерь в Первой мировой войне (пленные)

Шкаф: без номера

Ящик: 7170-К

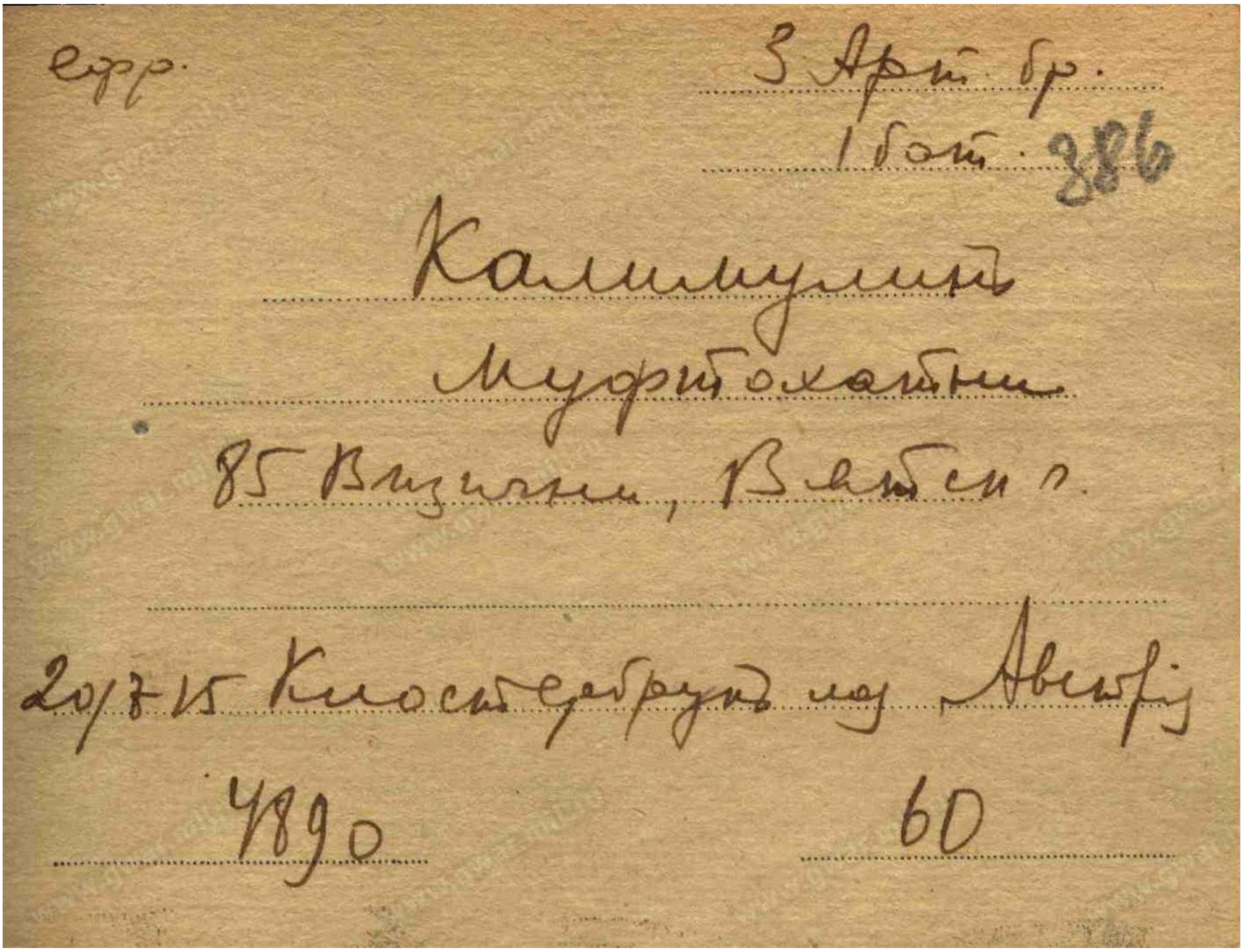

ефр. 3 Арт. бр.

1 бат. 886

Калимуллинъ

Муфтохатни

85 Бизигни, Вятск г.

20/7 15 Клостербрукъ лаз Австр.

4890 60

Түбәндә Калимуллин Мифтахетдин хезмәт иткән хәрби частьнең кыска тарихы беләнтаныштырабыз:

Мировая война

с 16.07.1914 года 3-я артиллерийская бригада при 3-й пехотной дивизии, в составе XVII-го армейского корпуса, подчинена Главнокомандующему 5-й армии

(Юго-Западный фронт).

09.09.1914 г. - корпус назначен в резерв Юго-Западного фронта. (СОч.1 г.3)

29.09.1914 г. - корпус передан в 4-ю армию (Юго-Западный фронт). (СОч.2 г.3)

с 31.10.1914 г. - армия в оперативном подчинении Северо-Западного фронта. (СОч.2 г.7)

05.11.1914 г. - армия вновь подчинена Юго-Западному фронту. (СОч.2 г.8)

05.12.1914 г. - корпус выбыл из 4-й армии. (Пр. 4-й армии № 264) Вошел в состав 9-й армии.

С 29.01.1915 г. - XVII-й армейский корпус в составе 8-й армии (Юго-Западный фронт). (СОч.3 г.6)

на 14.02.1915 г. - корпус во вновь составленной 9-й армии в составе Юго-Западного фронта. (ПЮЗф236)

С 06.03.1915 г. - в 8-й армии (Юго-Западный фронт). (СОч.4 г.1)

С 22.05.1916 г.- корпус в 11-й армии (Юго-Западный фронт).

22.01.1917 г. - сформирована 7-я батарея. (ПШВГ126)

05.07.1917 г. - направлена на составление 1-го Чешско-Словацкого легкого Артиллерийского дивизиона. (ПВГ570)

3-я пехотная дивизия (Российская империя)

Дислокация Калуга, Тула

Формирование

Соединение сформировано 14 июня 1806 года как **14-я дивизия**. 31 марта 1811 года переименована в **14-ю пехотную**. Первоначально в дивизию входили три пехотные бригады, а также артиллерийская и кавалерийская. Позднее состав частей дивизии и их наименования неоднократно изменялись.

В 1812 году в состав дивизии входили:

- управление
- 1-я бригада — Тенгинский и Навагинский пехотные полки;
- 2-я бригада — Эстляндский и Тульский пехотные полки;
- 3-я бригада — 25-й и 26-й егерские полки;
- Два сводно-гренадерских батальона
- 14-я полевая артиллерийская бригада.

На конец XIX столетия в составе пехотной дивизии находилось четыре полка в четыре батальона в каждом.

Наименования:

- 14.06.1806—31.03.1811 — *14-я дивизия*
- 31.03.1811—20.05.1820 — *14-я пехотная дивизия*
- 20.05.1820—xx.xx.1918 — *3-я пехотная дивизия*

Боевые действия

- *14-я дивизия* входила в состав Русской армии в ходе русско-прусско-французской войне 1806—1807 гг., в ходе которой она участвовала в сражениях при Морунгене, при Янкове, при Прейсиш-Эйлау, при Гуттштадте, при Гейльсберге и под Фридландом.
- Подразделения дивизии участвовали в русско-шведской войне 1808—1809 годов, в частности в осаде Свеаборга, в сражении при Лаппо.
- В кампанию 1812 г. дивизия действовала в составе 1-го отдельного пехотного корпуса генерал-лейтенанта П. Х. Витгенштейна. Дивизия участвовала в делах при Клястицах, Сивошине, Головщине, Свольне, в сражениях при Полоцке, Чашниках и Смолянах. В кампанию 1813 — в обложении крепостей Данциг, Кюстрин и Шпандау, в сражениях при Лютцене и Бауцене. Затем в кампании 1813 и 1814 две бригады под командованием генерал-майора Б. Б. Гельфрейха находились в составе 1-го пехотного корпуса генерал-лейтенанта А. И. Горчакова в войсках генерала П. Х. Витгенштейна (Богемская армия), сражались под Дрезденом, Кульмом и Лейпцигом, а 1-я бригада входила в состав отдельного корпуса генерал-лейтенанта М. С. Воронцова в войсках генерала Ф. Ф. Винцингероде (Северная армия) и участвовала в осаде Гамбурга.
- В 1831 3-я пехотная дивизия участвовала в подавлении Польского восстания, в частности, в сражениях при Грохове, при Остроленке и в штурме Варшавы.

- В 1863 подразделения дивизии участвовали в подавлении Польского восстания 1863 — 1864 гг.
- Дивизия приняла участие в русско-турецкой войне 1877 — 1878 гг., в ходе которой, в частности, сражалась в боях под Ловчей, при осаде Плевны, при форсировании Балканского хребта и в битве при Филиппополе.
- В ходе русско-японской войны дивизия принимала участие в сражениях при Ляояне, на реке Шахе и под Мукденом.
- 1914 - сражалась в Галицийской битве (видимо, в ходе этих боев Калимуллин М. попал в плен)
- 1916 — Во время Брусиловского прорыва дивизия, действуя в составе 11-й армии, прорвала австрийский фронт у Сапанова (в районе г. Кременец).

> 3-я пехотная дивизия генерала Шольпа блестяще работала в Брусиловское наступление под Сопановом и Бродами, которые взял Псковский полк (полковник Радцевич-Плотницкий).
>
> — *А. А. Керсновский. История русской армии*

Состав дивизии (на нач. XX в.)

- Управление
- 1-я бригада (Калуга)
  - Ингерманландский 9-й пехотный полк
  - Новоингерманландский 10-й пехотный полк
- 2-я бригада (Тула)
  - Псковский 11-й пехотный полк
  - Великолуцкий 12-й пехотный полк
- 3-я артиллерийская бригада (Калуга)- в этой бригаде служил Калимуллин Мифтахетдин

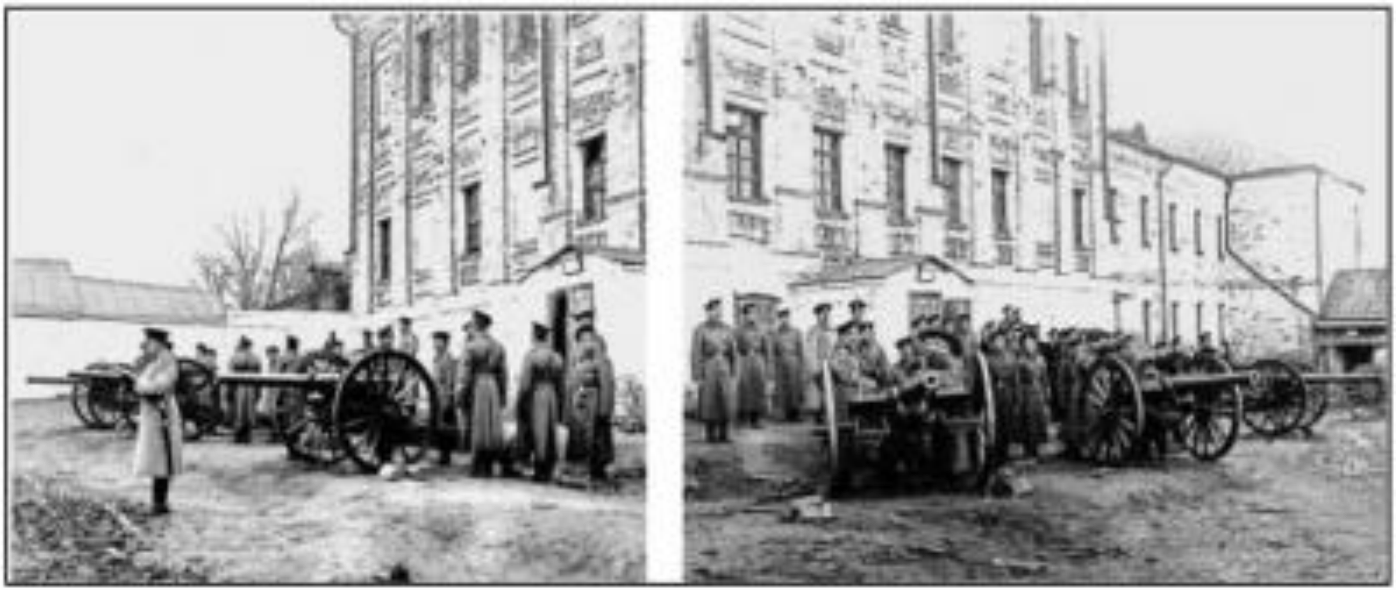

3-я артиллерийская бригада на строевом смотре

Мифтахетдин абзый 1920 елларда гына пленнан туган авылына кайта. Аның кайтуына хатыны Фахрежиһан вафат була. Шуннан соң ул үлгән хатынының сеңлесе Шәмсежиһанга өйләнә. Түбәндә Мифтахетдин абзыйның оныгы Рәмзия апа Хабибуллина (Кашбиева) бабасының алдагы язмышы турында язмасын китерәбез (2017 ел, 6 май):

Галиәхмәт Бәзәкә авылында зур гаиләле крестьян хуҗалыкларының берсе булган Кәлимуллин Мифтахетдиннең 5-нче баласы. 1920 елда, әтисе Беренче Бөтендөнъя сугышында катнашып, алты ел әсирлектә булып авылга әйләнеп кайткач, үзе юкта халәл җефете Фәрхежиһан үлеп китеп аның сеңелесе Шәмсежиһанга никахлангач, әнисенең беренче баласы булып туа. Аңардан соңгы балалары: Мәдинә (1923), Әминә (1927), Нуриәхмәт (1930), Мөхәмәтнур(1933), Сәетнур (1936), Диләфрүз (1939). Аталары Мифтахетдин (1881-1945, 5 агай-эне, 4 кыз туган).

Аларның атасы Кәлимулла (4 агай-эне, 4 кыз туган)

Аларның атасы Нигъмәтулла (5 ир туган)

Аларның атасы Салих(Салим ?). Бу нәсел - бик күп ир-атлы игенчеләр нәселе, бөртеклеләрдән арыш, бодай, борай, солы, арпа, борчак игү өстенә җитен белән киндер дә үстереп эшкәрткәннәр. Имана җирләре дә, атлары да күп булган. Туку станокларын, атлар өчен дирбия , арба-чаналарны агай-эне үзе әзерләгән (балта эшенә Гыйләчтин дигәне остарак булган). Өстәмә табыш өчен Мифтахетдин берүзе өчәр олау белән Казан яки аннан да ары товарга йөргән. Баржадан химзаводка ат белән чимал ташыган, үсмер малай Галиәхмәт абыйлары Сәләхетдин, Зәйнагытдин белән бергәләп талчыбыктан тара өчен зур кәрзиннәр үргәннәр. Ә хатын-кызлар киндер-җитеннән җеп эрләп ярдәм иткән. Өсләре бөтен, тамаклары тук яшәгән. Ачлыктан интегүче күршеләренә гаиләдә ни ашасалар, шуннан өлеш чыгарырга тырышкан Мифтахетдин абзый. (Гомәр Габдулласының апасы Шәмсекамал әби гомере буена алар гаиләсен рәхмәт әйтеп телгә ала иде). Гаилә архивында алар кулының җылысын безнең буынга кадәр китереп тоташтырган чаршау, ашъяулыклар, сөлгеләр, идән җәймәләре саклана, берничә үргән кәрзин дә бар. Галиәхмәт әле кумак тиреләре, юка каерылары да әзерләштергән.

179	Калимуллин Муфтахутдин	7	1,33	1,4	2,73
180	Халиков Муллахмат	5	-95	1	1,95
181	Сайфутдинов Мингазутдин	8	1,52	1,6	3,12
182	Зайнуллин Ислам	4	-76	-80	1,56
183	Гатауллин Лутфулла	5	-95	1	1,95
184	Сабитов Шайхул	4	-76	-80	1,56
185	Гизатуллин Зайнутдин	2	-38	-40	-78
186	Садриев Гарай	5	-95	1	1,95
187	Мухамадинов Зинур	5	-95	1	1,95
188	Закиров Нури	5	-95	1	1,95
189	Хайбуллин Багаутдин	7	1,33	1,4	2,73
190	Ахмадянов Бикмухамат	4	-76	-80	1,56
191	Ахмадянов Альмухамат	8	1,52	1,6	3,12
192	Багаутдинов Касим	4	-76	-80	1,56
193	Ибатуллин Ситдык	4	-76	-80	1,56
194	Галлямов Нигамадзян	5	-95	1	1,95
195	Фатхуллин Ибатулла	5	1,14	1,2	2,34
196	Гайнуллин Гарифулла	7	1,33	1,4	2,73
197	Фатхуллин Габдулла	4	-76	-80	1,56
198	Фатхуллин Хикматулла	5	-95	1	1,95
199	Исмагилов Ислам	4	-76	-80	1,56
200	Губайдуллин Габднур	4	-76	-80	1,56
201	Губайдуллин Зиннур	5	-95	1	1,95
202	Хайбуллин Хикмат	5	-95	1	1,95
203	Хайбуллин Хурматулла	3	-57	-60	1,17
204	Хайбуллин Миниахмат	3	-57	-60	1,17
205	Башаров Шайх	2	-38	-40	-78
206	Хайбуллин Хузя	6	1,14	1,2	2,34
207	Фатхуллин Хузахмат	5	-95	1	1,95
208	Газизов Галим	5	-95	1	1,95
209	Ибатуллин Садык	5	-95	1	1,95
210	Сибагатуллин Минимухамет	5	-95	1	1,95
211	Гайнуллин Гусман	6	1,12	1,2	2,34
212	Валеев Мухамадян	5	-95	1	1,95
213	Мустафин Минахмат	6	1,14	1,2	2,34
214	Фатхуллин Муллахмат	7	-57	-60	1,17
215	Гафаров Минимухамат	5	-95	1	1,95
216	Мустафин Ибат	4	-76	-80	1,56
217	Башаров Мулланур	5	-95	1	1,95
218	Башаров Шункар	2	-38	-40	-78
219	Башаров Гумар	4	-76	-80	1,56
220	Гафаров Муфтахутдин	6	1,14	1,2	2,34
221	Сабитов Шахмухамат	6	1,14	1,2	2,34
222	Гарифуллин Латып	3	-57	-60	1,17
223	Гайнуллин Нури	6	1,14	1,2	2,34
224	Гарифуллин Гарай	2	-38	-40	-78
225	Губайдуллин Гизатулла	5	-95	1	1,95
226	Шигабутдинов Мулланур	4	-76	-80	1,56
227	Нурутдинов Зиязетдин	7	-95	1	1,95
228	Нурутдинов Гайнутдин	6	1,14	1,2	2,34
229	Нурутдинов Гилмутдин	1	-38	-40	-78
230	Гарифуллин Калимулла	6	-95	1	1,95

1925 елгы переписьта (стр.506, п.179) Калимуллин Мифтахетдин гаиләсендә 7 кеше булуы турында язылган: ул үзе, хатыны һәм 5 баласы инде.

Бөек Ватан сугышы башлангач Мифтахетдин абзыйның 2 улы берсе артыннан берсе Ватан сагына басалар. Һәм берсе дә авылга әйләнеп кайта алмый. Сәләхетдин һәм Галиәхмәт сугыш кырларында һәбәрсез югалалар. Икенче улы Зайнагетдин сугыш елларында бронь белән Бондюг химзаводында эшли. 1942 еллар тирәсендә бер берсен коткарабыз дип заводта 4 кеше кислотада янып үләләр. Шуларның берсе Зайнагетдин абзый була. Мондый авыр хәлгә эти кешенең йөрәге түзми- 1945 елда 63 яшендә Мифтахетдин абзый дөнья куя.

Калимуллин Салахи, 1909 г.р.

Рядовой

Беспартийный

Призван Бондюжским РВК 25 июня 1941г.

Последнее письмо 02 декабря 1941г.

Пропал без вести в апреле 1942г.

Жена: Калимуллина Кадерле, Бизяки

(Из донесения Бондюжского РВК № 1651 от 13.01.1947г.)

Калимуллин Галиахмат Мифтахутдинович

Родился в с.Бизяки 10.05.1920г.

Призван в РККА 17.04.1941г.

(Из похозяйственных книг с.Бизяки за 1940-42г.г)

Калимуллин Галиахмет

Документ, уточняющий потери

Воинское звание: красноармеец

Дата выбытия: __.05.1942

Причина выбытия: пропал без вести

Информация об архиве -

Источник информации: ВК Республики Татарстан
Фонд ист. информации: ВК Менделеевского района
Дело ист. информации: 11004388

Калимуллин Галиахмат. 1940-41 годы

Россиянең Оборона Министрлыгының Үзәк архивында күптән түгел ачылган документлары арасында Калимуллин Галиәхмәтнең язмышына кагылышлы мәгълүмәтләр табылды: 1942 елның 16 октябрендә 27-нче гвардияле укчы дивизиядәге 74-нче гвардияле укчы полкының гвардия өлкән сержанты Калимуллин Галиәхмәт яраланган. Димәк, шушы датага кадәр әле ул исән булган (Менделеевск военкоматы мәгълүмәтләре буенча ул 1942 елның май аенда хәбәрсез югалган дип язылган)!

Калимулин Галиахмет

Именной список части

Дата рождения: __.__.1920

Дата призыва: 05.10.1941

Место призыва: Кизеловский ГВК, Молотовская обл., г. Кизел

Воинское звание: гв. ст. сержант

Воинская часть: 74 гв. сп 27 гв. сд

Выбытие из воинской части: 16.10.1942

Куда выбыл: Ранен

Информация об архиве -

Источник информации: ЦАМО

Фонд ист. информации: 6333

Опись ист. информации: 477090с

Дело ист. информации: 2

Галиәхмәт абый кайда башын салды икән? Бу сорауга җавапны түбәндәге материал бирә:

Уроженцы и жители Менделеевского района, считавшиеся пропавшими без вести с 1939 по 1945 г.г. (по данным ассоциации «Клуб Воинской Славы» Республики Татарстан. М.В.Черепанов)

ИДАЕВ МИНГАЗЕТДИН, г.р. 1925, д.Бизяки, моб. Бондюжским РВК, 676 сп,15 сд, погиб 05.43, Орловская обл., Торснянский р-н, оп. 977520, д. 3419

КАДЫРОВ АХМЕТГАРЕЙ, д.Бизяки, моб. Бондюжским РВК, 198 сп,359 сд, погиб 02.02.46, Беларусь, оп. 1959, д. 92

КАЗАКОВ ВАСИЛИЙ МИХАЙЛОВИЧ, г.р. 1924, с.Брюшли, моб. Бондюжским РВК, Волховский фронт, погиб 04.02.43, Ленинградская обл., Кировский р-н, оп. 105609, д. 17

КАЗАКОВ ИВАН ГРИГОРЬЕВИЧ, г.р. 1914, с.Брюшли, моб. Бондюжским РВК, 490 осапб,183 сд, погиб 02.09.42, Тверская обл., Ржевский р-н

КАЛИМУЛЛИН ГАЛИАХМЕТ, г.р. 1925, д.Куразово(ТатСарсаз, моб. Бондюжским РВК, 47 А, погиб 03.44, Краснодарский край, оп. 977522, д. 25

КАЛИМУЛЛИН ГАЛИАХМЕТ МИФТАХУТДИНОВИЧ, г.р. 1920, д.Бизяки, моб. Бондюжским РВК, гв.ст.с-т, 74 гв.сп,27 гв.сд, ране 16.10.42, Волгоградская обл., Иловлинский р-н, оп. 477090, д. 2

Калимуллин Галиәхмәт Мифтахетдинович 1942 елның 16 октябрендә каты ярадан һәлак була һәм Волгоград өлкәсенең Иловлинск районында җирләнә. Андагы бик күп санлы сугышчылар каберләре арасыннан Галиәхмәт абый күмелгәнен эзләнү эшләре алып барырбыз.

Калимуллин Мифтахетдинның Бәзәкә зыяратында кабере. 2023 ел, ноябрь

Мәдинә Мифтахетдин кызы Кашбиева (Калимуллина)

Мифтахетдинов Нуриәхмәт

Калимуллина Диләфрүз

Сулдан уңга: Әминә Калимуллина ире Галиәхмәт уллары Камил белән, бәзәкәлеләр белән Чиләбедә төшкән фото

Калимуллин Мифтахетдинның кызы Фахрисрурның улы Габбасов Мансур.
Магнитогорск шәһәре.

Уңнан өченче- Калимуллин Мехаматнур хатыны Мөсфирә белән

Сулдан уңга: Фассахов Мулланур һәм Мифтахетдинов Нуриәхмәт. 1968 ел

Сулдан уңга: Мифтахетдин абзый кызлары Әминә һәм Диләфрүз, Әминә апаның улы Камил һәм хатыны Нурзима белән

Сулдан уңга: Рәфиснур һәм Шайхенур Мифтахетдиновлар, Кашбиевлар кияве Таһир, Калимуллин Мехаматнур улы Рифкат белән, Калимуллин Сәетнур һәм Кашбиев Галиасгар. 1983 ел

Диләфрүз Калимуллина балалары һәм оныклары белән

Калимуллин Мифтахетдиннең абзыйның балалары, оныклары һәм онықчыклары. Алабуга шәһәре

Калимуллин Мифтахетдин абзыйның илгә хезмәт итүнең изге традициясен аның оныкчыгы Мифтахетдинов Алмаз Шайхенур улы дәвам итә. Ул бүген Яр Чаллы шәһәрендәге Татарстанның 15-нче Федераль янгынга каршы отряд начальнигы. Аны авылдашлар һәм сайт укучылары исеменнән күптән түгел чираттагы подполковник званиесе бирелү белән котлыйбыз, җаваплы һәм изге хезмәтендә уңышлар, ныклы сәламәтлек һәм гаилә бәхете телибез!

Мифтахетдинов А.Ш.